

Наукові записки кафедри педагогіки, (47), 21–32, 2020. URL: <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2020-47-03> (Дата звернення: 20.06.2023)

5. PISA: математична грамотність / уклад. Т.С. Вакуленко, В.П. Горох, С.В. Ломакович, В.М. Терещенко; перекл. К. Є. Шумова. – К. : УЦОЯО, 2018. 60 с.

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК УЧНІВ В УМОВАХ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ

Пометун Олена Іванівна,
 головний науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти,
 доктор педагогічних наук, професор
 Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ
opometun@gmail.com

Ремех Тетяна Олексіївна,
 завідувачка відділу суспільствознавчої освіти,
 кандидат педагогічних наук, старший дослідник
 Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ
remehtatyana@gmail.com

В умовах широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України переважна більшість закладів освіти здійснює навчання здобувачів освіти в дистанційному форматі, що існує як асинхронне та онлайн / синхронне навчання. Останнє практично не передбачає безпосереднього контакту суб'єктів освітнього процесу – вчителя з учнями та учнів між собою. В наших попередніх розвідках ми акцентували увагу на проблемі розвитку соціальних навичок учнів за онлайн навчання [1; 2], зокрема наголошували, що таке навчання зменшує соціальну взаємодію на всіх рівнях: учні-учні, учні-вчителі, учителі-батьки, що послабляє освітню співпрацю та партнерство учасників освітнього процесу, формування й розвиток комунікативних умінь і навичок учнів. Окреслимо основні шляхи оптимізації онлайн навчання для розв'язання означеної проблеми.

Зазначимо, що соціальні навички є м'якими навичками людини, пов'язані із спілкуванням, взаємодією, які, залежно від контексту соціальної ситуації, реалізуються в її поведінці. Вони є складником соціальної компетентності – здатності особистості до ефективного соціального функціонування.

Соціальну компетентність здобувачі освіти набувають у процесі залучення до різних видів навчальної та позаурочної діяльності, через неформальне спілкування, внаслідок впливу найближчого оточення тощо. Високий рівень соціальної компетентності виявляється в продуктивних способах міжособистісної взаємодії – співпраці всередині групи та між представниками різних груп, сприйнятті інших та терпимому ставленню до них, ефективному спілкуванні та вмінню уникати конфліктів чи розв'язувати їх тощо. Звідси слідує, що в освітньому процесі важливо формувати й розвивати в учнів упевненість, самостійність, допитливість, комунікативні навички, навички співпраці та самоконтролю, а також емпатію.

Вочевидь виконання цього завдання в умовах онлайн навчання ускладнюється. Одним із варіантів його розв'язання є оптимізація онлайн навчання шляхом систематичного застосування на практиці діяльнісного підходу, який

забезпечує компетентнісно орієнтовані результати освітнього процесу відповідно до Державного стандарту. Зупинимось на ньому детальніше.

За діяльнісного підходу навчання має бути організоване як постійна активна діяльність здобувачів освіти. Така діяльність передбачає не лише взаємодію учнів із учителем, а передусім продуктивну взаємодію учнів між собою. Продуктивною, на нашу думку, буде взаємодія, за якої учні спільно / самостійно / за невеликої допомоги вчителя опановують зміст і досягають очікуваних результатів. Тому взаємодія здобувачів освіти в режимі онлайн навчання має будуватись, по-перше, на їхній соціальній взаємодії через живе спілкування, та, по-друге, на взаємодії зі змістом навчання за допомогою спеціальних цифрових навчальних засобів.

Для цього вчителю слід створити умови, за яких учні ставитимуть одне одному запитання, обговорюватимуть проблеми, розмірковуватимуть над темою, презентуватимуть власні ідеї з теми, при цьому сприймаючи думки та позиції своїх однокласників та співпрацюючи над виконанням поставленого завдання. Взаємодія учнів в онлайн середовищі, на нашу думку, підвищує їхню мотивацію та пізнавальний інтерес до опанування інформації, уможливорює більш глибоке її розуміння, стимулює допитливість і творчість в осмисленні і застосуванні навчального змісту. Ефективним тут буде й введення вчителем у подання нового матеріалу певних інтерактивних елементів (наприклад, інфографіки чи відео) на основі вибору користувачів, що допомагає учням відчувати власну залученість до процесу та свою причетність до спільноти. Важливо насамперед, щоб учень не почувався самотнім і не лишався сам на сам з екраном.

Однією із умов продуктивної взаємодії здобувачів освіти в онлайн навчанні є створення вчителем емоційно позитивного середовища, ґрунтованого на емпатійних стосунках між ним і учнями та учнів між собою. Вчитель має бути підтримкою і ресурсом для учнів – через рекомендації, завдання, інструкції, відкриті запитання, обговорення, залучаючи до цього процесу якомога більше учнів класу, створюючи ситуації успіху для кожного з них, надаючи постійний зворотній зв'язок, організовуючи рефлексивні бесіди з учнями тощо.

Розвиток соціальних навичок здобувачів освіти за онлайн навчання потребує від вчителя володіння певними вміннями та поінформованості щодо їх ефективного застосування в освітньому процесі. Серед них основними визначаємо такі: володіння цифровими інструментами, врахування особистості кожного учня та його готовності до самостійної роботи, вибір технологій активного навчання в онлайн середовищі, відбір спеціальних завдань і вправ для організації спілкування учнів між собою. Тобто розвиток соціальних навичок учнів має залишатися одним із провідних завдань онлайн навчання.

Список використаних джерел:

1. Пометун О.І., Ремех Т.О. Методична підтримка вчителів історії, основ правознавства та громадянської освіти в умовах дистанційного навчання / Дистанційне навчання в умовах карантину: досвід та перспективи. Аналітико-методичні матеріали / кол. автор.; за загальною редакцією О.М.Топузова ; укл. М.В.Головка. Київ : Педагогічна думка, 2021. С. 77–82. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/726079/1/2a.pdf22222.pdf>
2. Пометун О.І. Ефективне функціонування освітнього середовища в умовах дистанційного навчання – шлях запобігти освітніх втрат. Організація безпечного освітнього середовища – виклик сучасності: перспективи та

рішення (м. Тернопіль, Україна, 03 березня 2023 року). Науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти. Тернопіль: ТОКІППО, 2023. С. 294–298. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/735017/>

ЕЛЕКТРОННИЙ КАБІНЕТ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ (ДО ПИТАННЯ ІНСТИТУАЛІЗАЦІЇ)

*Сас Наталія Миколаївна,
міжнародний дослідник I категорії, доктор педагогічних наук, доцент
Федеральний інститут Парана, м. Курітіба, Бразилія
sasnat2008@gmail.com*

Вступ Серед успішних моделей вищої освіти майбутнього зазначено масштабований цифровий університет – реалізатор навчальних програм, який фокусується на гнучкості, навчальних платформах, автоматизованій підтримці, покращеному доступі до інформації, цифровізацією усіх освітніх процесів... [6].

Українські науковці активно досліджують впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, електронного навчання, цифровізації, використання системи дистанційного навчання. У роботах теоретичного та прикладного характеру наголошується на їх актуальності в період тотальних пандемій, під час військових дій, у випадку територіальної віддаленості закладу освіти і користувачів освітніх послуг; розвивається ідея “відкритої системи організації електронного навчання в системі вищої школи України” [4].

На наш погляд, важливим елементом відкритої системи організації електронного навчання в системі вищої школи України, є електронний кабінет викладача закладу вищої освіти.

Постановка задачі. У роботах, присвячених проблемам відкритої системи організації електронного навчання відсутні дослідження стосовно електронного кабінету викладача.

Зацікавленість викликає електронний кабінет викладача закладу вищої освіти України, зокрема, питання його інституалізації.

Мета дослідження. На основі аналізу нормативних документів в галузі інформаційно-комунікаційних технологій, електронного навчання, цифровізації, використання системи дистанційного навчання виявити інституціональні основи створення електронного кабінету викладача закладу вищої освіти України.

Основна частина. В дослідженні під інституалізацією електронного кабінету викладача автор розуміє усвідомлене, системне, регламентоване, контрольоване та унормоване використання електронного кабінету викладача ЗВО України, що знаходить своє втілення в загальноукраїнських нормативних документах, в галузі інформаційно-комунікаційних технологій, електронного навчання, цифровізації, використання системи дистанційного навчання.

Нами проаналізовано основні нормативні документи, які регулюють діяльність закладів вищої освіти України і можуть інституалізувати електронний кабінет викладача закладу вищої освіти України.

Зокрема, Закон України "Про вищу освіту" [1] передбачає дистанційну як одну з можливих форм навчання у закладі вищої освіти, розкриваються складові Єдиної